

ลักษณะภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย
จังหวัดสุโขทัย

A Description of the Phuan Dialect of Baan Haatsiew, Tambon Haatsiew,
Amphoe Srisatchanalai, Changwat Sukhothai

คณะนักศึกษาชั้นปริญญาโท รุ่นปีการศึกษา 2542

ภาควิชาภาษาศาสตร์ มธ.

The Graduate Students of 1999

Department of Linguistics

Thammasat University¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาลักษณะภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยโดยกล่าวถึงลักษณะต่างๆ ทั้งในระบบเสียง คำ ประโยค และข้อความของภาษาพวน ในด้านระบบเสียง ผลการศึกษา พบว่า ภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยวมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง มีหน่วยเสียงสระ 34 หน่วยเสียง เป็นสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง สระประสมสองส่วน 13 หน่วยเสียง สระประสมสามส่วน 3 หน่วยเสียง และมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในด้านระบบคำ สามารถจำแนกหมวดคำโดยอาศัยตำแหน่งของคำเป็นเกณฑ์ได้ 24 หมวดคำ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ หมวดคำนามและคำกริยาชนิดต่างๆ หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำนาม และหมวดคำอื่นๆ ในด้านระบบประโยคนั้น สามารถแบ่งรูปประโยคตามลักษณะและจำนวนหน่วยต่างๆ ในประโยคได้เป็น 3 ประเภท คือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประโยคตามเจตนาของผู้ใช้ประโยคได้เป็น 3 ประเภท คือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ ในระดับข้อความ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะกลไกการเชื่อมโยงความ 2 ประเภท คือ การอ้างอิง พบการอ้างอิง 3 ประเภท คือ การอ้างอิงโดยใช้รูปแทนนามการอ้างอิงโดยการชี้เฉพาะ และการอ้างอิงโดยการเปรียบเทียบ นอกจากนี้การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ พบการซ้ำ 3 ประเภท คือ การซ้ำคำและวลี การซ้ำโครงสร้าง และการซ้ำความหมาย

Abstract

The main purpose of this research is to study the Phuan dialect of Baan Haatsiew in Tambon Haatsiew, Amphoe Srisatchanalai, Changwat Sukhothai. The study is divided into four parts. Part I presents Phuan phonology. Part II deals with the morphology of Phuan, and in part III the syntax of Phuan is dealt with. A description of cohesive devices used in Phuan is given in part IV.

The results show some interesting characteristics of the Baan Haatsiew branch of the Phuan dialect. It is proposed that there are twenty consonants, thirty-three vowels which can generate eighteen monophthongs, thirteen diphthongs, three triphthongs, and six tones. This study includes the classification of words and the syntax of the dialect and also describes two cohesive devices, reference and repetition.

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“ภาษาพวน” เป็นภาษาตระกูลไทภาษาหนึ่งในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Li, 1977) ซึ่งในประเทศไทยเป็นภาษาที่พูดกันในพื้นที่ภาคกลางของประเทศเป็นส่วนใหญ่ (Brown, 1966) กลุ่มคนที่พูดภาษาพวนเรียกว่า “ลาวพวน” หรือ “ไทยพวน” จากข้อมูลล่าสุดของกลุ่มองค์กรมิชชันนารีคริสเตียน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543 ระบุว่าปัจจุบันมีชาวพวนอาศัยอยู่ในประเทศไทยประมาณ 75,000 คน จากประชากรพวนในโลกทั้งหมดประมาณ 184,000 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 ของประชากรพวนทั้งหมด

ชาวพวนเป็นกลุ่มชนที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองเชียงขวาง ประเทศลาว ต่อมามีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นในสมัยรัชกาลที่ 1 และ รัตนโกสินทร์ตอนกลางในสมัยรัชกาลที่ 5 (โพธิ์ เขมลาเจียก, 2537) โดยมีการตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง ในปัจจุบันมีชาวพวนอาศัยอยู่ในพื้นที่ 16 จังหวัดของประเทศไทย อาทิ สุโขทัย สุพรรณบุรี และ สระบุรี (สนิท สัมครการ, 1972)

จะเห็นได้ว่าประชากรพวนเป็นกลุ่มชนที่มีจำนวนมากและอาศัยอยู่ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย ชาวพวนถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยยังมีการติดต่อและรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น และเป็นกลุ่มชนหนึ่งที่มีบทบาทในสังคมไทย ดังนั้นภาษาพวนจึงเป็นภาษาที่น่าสนใจศึกษาสำหรับนักภาษาศาสตร์ที่สนใจศึกษาภาษาถิ่นในประเทศไทย

จากการที่คณะผู้วิจัย ได้เดินทางไปศึกษาภาษาพวน ที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยนั้น พบว่า ภาษาพวนในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานเป็นอย่างมาก สาเหตุเกิดจากการที่ชาวพวนรุ่นหลังได้รับการศึกษาสูงขึ้น และมีการประกอบอาชีพที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลนอกชุมชนมากขึ้น ทำให้ภาษาพวนถูกลดฐานะมาเป็นภาษาที่ใช้ภายในครัวเรือนเท่านั้น สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ชาวพวนสมรสกับบุคคลที่ไม่ใช่ชาวพวนด้วยกัน ทำให้เด็กที่เกิดมาไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และใช้ภาษาพวนเท่าใดนัก คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาภาษาพวนครั้งนี้ อาจมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชาวพวนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของภาษาพวน และยังเป็นการช่วยอนุรักษ์ภาษาถิ่นภาษาหนึ่งไม่ให้สูญหายไป

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาลักษณะภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ทั้งในระดับเสียง คำ ประโยค และข้อความ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระบบเสียงพญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- 2) เพื่อศึกษาระบบคำของภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- 3) เพื่อศึกษาระบบประโยคในภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- 4) เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงความโดยการอ้างอิงและการซ้ำในภาษาพวน ที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ศึกษาภาษาพวนที่ใช้พูดเฉพาะในบ้านหาดเสี้ยว หมู่ 2 ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- 2) ศึกษาเฉพาะระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค และการเชื่อมโยงความเท่านั้น
- 3) ศึกษาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากผู้ออกภาษาหลัก 5 คน เท่านั้น²

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาพวน เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย
- 2) จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3) เก็บข้อมูลภาษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาตามรายการคำที่เตรียมไว้ โดยบันทึกด้วยสัทอักษรสากล (I.P.A.) พร้อมบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง ทำการเก็บข้อมูลภาษาทั้งในระดับเสียง คำ ประโยค และข้อความ
- 4) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้
  - ก. ระบบคำ วิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของวิจิตรน. ภาณุพงศ์ (2534)
  - ข. ระบบประโยค วิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของนวรรณ พันธุมธา (2527)
  - ค. การเชื่อมโยงความ วิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของ Wipah Channawangsa (1986) และ Longacre (1983)
- 5) สรุปและรายงานผลการวิจัย

1. ระบบเสียงภาษาพวน

จากการศึกษาระบบเสียงภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบผลการวิจัย ดังนี้

1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ มีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ที่เกิดเสียง ประเภท ของเสียง	ริมฝีปาก (Bilabial)	ริมฝีปาก - ฟัน (Labio-dental)	ปุ่มเหงือก (Alveolar)	เพดานแข็ง - ปุ่มเหงือก (Alveolo-palatal)	เพดานแข็ง (Palatal)	เพดานอ่อน (Velar)	เส้นเสียง (Glottal)
เสียงระเบิด (Plosive)	p p ^h b		t t ^h d			k k ^h	ʔ
เสียงกักเสียดแทรก (Affricate)				tʃ			
เสียงนาสิก (Nasal)	m		n		ɲ	ŋ	
เสียงเสียดแทรก (Fricative)		f	s				h
เสียงข้างลิ้น (Lateral)			l				
เสียงเปิด (Approximant)	w				j		

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 20 หน่วยเสียงที่แสดงไว้ในตารางนี้ สามารถเกิดในตำแหน่งต้นพยางค์ได้ทุกเสียง และยังมีเสียงควบกล้ำ (Double Articulation) อีก 2 หน่วยเสียง ได้แก่ /kw/ และ /k^hw/ ซึ่งเกิดในตำแหน่งพยัญชนะต้นคำเช่นกัน สัทลักษณะของเสียงพยัญชนะในภาษาพวนพร้อมตัวอย่าง ปรากฏดังต่อไปนี้

1) / p / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานริมฝีปาก ไม่ก้อง ไม่มีกลุ่มลม

ตัวอย่าง	/ pu: ² /	“ปู”
	/ puə? ³ /	“เปลือก”
	/ paŋ ³ /	“พูด”

2) / p^h / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานริมฝีปาก ไม่ก้อง มีกลุ่มลม

ตัวอย่าง	/ p ^h om ¹ /	“ผม”
	/ p ^h a: ⁴ /	“ผ้า”
	/ p ^h u: ⁴ ŋiŋ ⁵ /	“ผู้หญิง”

3) / b / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานริมฝีปาก ก้อง ไม่มีกลุ่มลม

ตัวอย่าง	/ buəŋ ³ /	“ช้อน”
	/ bɔ: ² /	“ใบ”
	/ buə ² /	“บัว”

4) / t / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานปุ่มเหงือก ไม่ก้อง ไม่มีกลุ่มลม

ตัวอย่าง	/ tau ³ /	“เต่า”
	/ toŋ ⁶ to: ⁴ /	“ตุ๊กแก”
	/ toŋ ⁶ /	“ตด”

5) / t^h / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานปุ่มเหงือก ไม่ก้อง มีกลุ่มลม

ตัวอย่าง	/ t ^h u: ³ /	“ถั่ว”
	/ t ^h uŋ ⁵ /	“รุ่ง”
	/ t ^h au ⁵ /	“เต่า, แก่”

6) / d / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานปุ่มเหงือก ก้อง ไม่มีกลุ่มลม

ตัวอย่าง	/ doŋ ³ /	“ดอก”
	/ doŋ ⁵ /	“กระดิ่ง”
	/ da: ² /	“ดาว”

7. / k / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานเพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีกลุ่มลม
ตัวอย่าง	/keim ⁴ /	“แก้ม”
	/ko: ² /	“ต้นไม้”
	/kin ² /	“กิน”
8. / k^h / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานเพดานอ่อน ไม่ก้อง มีกลุ่มลม
ตัวอย่าง	/k ^h au ⁵ /	“ข้าว”
	/k ^h ɛŋ ³ /	“แข่ง”
	/k ^h ɔŋ ⁴ /	“ฆ้อง”
9. / ʔ / เสียงพยัญชนะระเบิด ฐานเส้นเสียง ไม่ก้อง
ตัวอย่าง	/ʔok ⁶ /	“อก”
	/ʔo: ³ /	“โอง”
	/ʔɔ: ⁴ /	“เรือ”
10. / tɕ / เสียงพยัญชนะกักเสียดแทรก ฐานเพดานแข็ง-ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง
ตัวอย่าง	/tɕiŋ ² hɔ: ⁴ /	“จังหวัด”
	/tɕa:m ² /	“จาน”
	/tɕau ⁴ hu: ¹ /	“พระ”
11. / m / เสียงพยัญชนะนาสิก ฐานริมฝีปาก ก้อง
ตัวอย่าง	/me:n ² /	“แมว”
	/ma ² he: ⁵ /	“มะเขือพวง”
	/mau ² /	“เมา”
12. / n / เสียงพยัญชนะนาสิก ฐานปุ่มเหงือก ก้อง
ตัวอย่าง	/na: ⁴ /	“หน้า”
	/nok ⁵ /	“นก”
	/nep ⁶ /	“ติด, เหน็บ”
13. / ŋ / เสียงพยัญชนะนาสิก ฐานเพดานแข็ง ก้อง
ตัวอย่าง	/ŋuŋ ² /	“ยุ้ง”
	/ŋu: ² po: ² /	“คราด”
	/ŋa: ⁴ /	“เดิน”

14. / ŋ / เสียงพยัญชนะนาสิก ฐานเพดานอ่อน ก้อง
ตัวอย่าง	/ ŋuː² /	“งู”
	/ ŋɔ:p⁴ /	“งอบ”
	/ ŋɔ:k⁴ /	“งอก”
15. / f / เสียงพยัญชนะเสียดแทรก ฐานริมฝีปาก-ฟัน ไม่ก้อง
ตัวอย่าง	/ foːl¹ /	“เกสร”
	/ fa:k⁶ /	“ฝัก”
	/ fon¹ /	“ฝน”
16. / s / เสียงพยัญชนะเสียดแทรก ฐานปุ่มเหงือก ไม่ก้อง
ตัวอย่าง	/ sam¹ /	“สาม”
	/ su:ɛn¹ /	“สวน”
	/ so:ŋ² /	“กางเกง”
17. / h / เสียงพยัญชนะเสียดแทรก ฐานเส้นเสียง ไม่ก้อง
ตัวอย่าง	/ hu:¹ /	“หู”
	/ hi:ɛŋ¹ /	“เขียง”
	/ haɿ⁴ /	“ราก”
18. / l / เสียงพยัญชนะข้างลิ้น ฐานปุ่มเหงือก ก้อง
ตัวอย่าง	/ lom² /	“ลม”
	/ luɿ⁴ /	“ลูก”
	/ lo:⁵ /	“เกวียน”
19. / w / เสียงพยัญชนะเปิด ฐานริมฝีปาก ก้อง
ตัวอย่าง	/ wat⁵ /	“วัด”
	/ we:n⁴ /	“กระจก”
	/ wi:¹ /	“หวี”
20. / j / เสียงพยัญชนะเปิด ฐานเพดานแข็ง ก้อง
ตัวอย่าง	/ jam² /	“นวด”
	/ juɿ² /	“อยู่”
	/ jaɿ³ /	“อยาก”

21. / kw / เสียงพยัญชนะควบกล้ำ
ตัวอย่าง	/ kwu:əŋ ² /	“กวาง”
	/ kwuǎk ³ /	“ปั้นฝ้าย”
	/ kwat ³ /	“กวาด”
22. / k^hw / เสียงพยัญชนะควบกล้ำ
ตัวอย่าง	/ k ^h wai ² /	“ควาย”
	/ k ^h wuǎn ¹ /	“ขวัญ”
	/ k ^h wam ¹ /	“ขวาน”

หน่วยเสียงที่สามารถเกิดในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้มี 7 หน่วยเสียง ได้แก่ / p t k ʔ m n ŋ/ ตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) / p /	ตัวอย่าง	/ tɕap ³ /	“หีบ”
		/ fa: ⁵ mɛp ⁴ /	“ฟ้าแลบ”
		/ ma ² hɛp ⁵ /	“เห็บ”
2) / t /	ตัวอย่าง	/ kat ⁶ /	“กัด”
		/ buət ³ /	“บวช”
		/ kwuat ³ /	“กวาด”
3) / k /	ตัวอย่าง	/ tok ⁶ /	“ตก”
		/ ma ² p ^h uk ⁵ /	“ส้มโอ”
		/ fa:k ³ /	“ฝาก”
4) / ʔ /	ตัวอย่าง	/ luʔ ⁴ /	“ลูก”
		/ jaʔ ³ /	“อยาก”
		/ doʔ ³ /	“ดอกไม้”
5) / m /	ตัวอย่าง	/ nam ⁵ /	“น้ำ”
		/ lom ² /	“คุย”
		/ sam ¹ /	“สาม”
6) / n /	ตัวอย่าง	/ fon ¹ /	“ฝน”
		/ ŋɔŋ ² /	“เงิน”
		/ dan ⁴ /	“ต๋อย”

7) / η /	ตัวอย่าง	/ p ^h ɤŋ ⁴ /	“ผึ้ง”
		/ nɔŋ ⁵ /	“น้อง”
		/ ka:ŋ ² /	“กาง”

1.2 หน่วยเสียงสระ ในภาษาพวนมีทั้งหมด 34 หน่วยเสียง แบ่งเป็น สระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง สระประสมสองส่วน 13 หน่วยเสียง และสระประสม 3 ส่วน 3 หน่วยเสียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 สระเดี่ยว

มีทั้งหมด 18 หน่วยเสียง ประกอบด้วยสระเสียงสั้นและเสียงยาว 9 คู่ ดังจะแสดงหน่วยเสียงสระจำแนกตามสัทลักษณะของตำแหน่งและระดับของลิ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงหน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาพวนที่บ้านหาดเลี้ยว

ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุโขทัย³

	ลิ้นส่วนหน้า		ลิ้นส่วนกลาง*		ลิ้นส่วนหลัง	
	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว
ลิ้นยกสูง	i	i:	ɨ	ɨ:	u	u:
ลิ้นกลาง	e	e:	ɤ	ɤ:	o	o:
ลิ้นลดต่ำ	ɛ	ɛ:	a	a:	ɔ	ɔ:

ตัวอย่างหน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาพวนปรากฏดังนี้

1) / i / เสียงสระหน้า ลิ้นยกสูง ปากไม่ห่อ เสียงสั้น

ตัวอย่าง	/ khiŋ ¹ /	“ชิง”
	/ ma ² li ⁵ /	“มะลิ”
	/ siŋ ⁵ /	“ชิน”

2) / i: / เสียงสระหน้า ลิ้นยกสูง ปากไม่ห่อ เสียงยาว

ตัวอย่าง	/ li:ŋ ⁵ /	“ลิ้น”
	/ bi: ⁵ /	“แมลงปอ”
	/ ti:ŋ ² /	“ตีน”

3) / e / เสียงสระหน้า ลิ้นกลาง ปากไม่ห่อ เสียงสั้น

ตัวอย่าง	/ ma ² hep ⁵ /	“เห็บ”
	/ ta ² ŋen ² /	“พระอาทิตย์”
	/ pet ⁶ /	“เปิด”

- 4) / e: / เสียงสระหน้า ลิ้นกลาง ปากไม่ห่อ เสียงยาว
ตัวอย่าง	/ ka ² se:t ⁵ /	“ผักกระเจต”
	/ le:n ¹ /	“เหลน”
	/ k ^h i: ⁵ pe:t ⁴ /	“โคลน”
- 5) / ɛ / เสียงสระหน้า ลิ้นลดต่ำ ปากไม่ห่อ เสียงสั้น
ตัวอย่าง	/ wen ⁴ /	“กระจก”
	/ keʔ ³ /	“แกะ” (สัตว์)
	/ na: ⁴ den ³ /	“หน้าผาก”
- 6) / ɛ: / เสียงสระหน้า ลิ้นลดต่ำ ปากไม่ห่อ เสียงยาว
ตัวอย่าง	/ fa: ⁵ me:p ⁴ /	“ฟ้าแลบ”
	/ he:n ¹ /	“แขน”
	/ le:n ² /	“ตะกวด”
- 7) / ɯ / เสียงสระกลาง ลิ้นยกสูง ปากไม่ห่อ เสียงสั้น
ตัวอย่าง	/ pa: ² bɯk ⁶ /	“ปลาหมึก”
	/ dɯŋ ² /	“ดิ่ง”
	/ bɯŋ ² /	“บึง”
- 8) / ɯ: / เสียงสระกลาง ลิ้นยกสูง ปากไม่ห่อ เสียงยาว
ตัวอย่าง	/ mɯ: ⁴ /	“มือ”
	/ boŋ ⁴ ku: ² /	“กึ่งกือ”
	/ fiu:n ² /	“ฟีน”
- 9) / ɤ / เสียงสระกลาง ลิ้นกลาง ปากไม่ห่อ เสียงสั้น
ตัวอย่าง	/ sɤʔ ⁵ saʔ ⁵ /	“ซุ่มซำม”
	/ do: ³ p ^h ɤŋ ² /	“กล้วยไม้”
	/ ɤŋɤn ² /	“เงิน”
- 10) / ɤ: / เสียงสระกลาง ลิ้นกลาง ปากไม่ห่อ เสียงยาว
ตัวอย่าง	/ luʔ ⁴ p ^h ɤ: ⁵ /	“ลูกสะใภ้”
	/ kɤ:p ³ /	“รองเท้า”
	/ hu:ə ¹ tɤ: ² /	“หัวใจ”

- 11) / a / เสียงสระกลาง ล้วนลดต่ำ ปากไม่ห่อ เสียงสั้น
 ตัวอย่าง / pa² / “ปาก”
 / ko:² sak³ / “ต้นสัก”
 / ma² dan² / “มะดัน”
- 12) / a: / เสียงสระกลาง ล้วนลดต่ำ ปากไม่ห่อ เสียงยาว
 ตัวอย่าง / ta:² / “ตา”
 / ma:⁵ / “ม้า”
 / ma:² mi:⁴ / “ขนุน”
- 13) / u / เสียงสระหลัง ล้วนยกสูง ปากห่อ เสียงสั้น
 ตัวอย่าง / lu:⁴ / “ลูก”
 / suk⁶ / “สุก”
 / k^hu:⁵ / “ถึง”
- 14) / u: / เสียงสระหลัง ล้วนยกสูง ปากห่อ เสียงยาว
 ตัวอย่าง / hu:¹ / “หู”
 / k^han² nu:² / “รัม”
 / nu:¹ / “หนู”
- 15) / o / เสียงสระหลัง ล้วนกลาง ปากห่อ เสียงสั้น
 ตัวอย่าง / him² sop⁵ / “ริมฝีปาก”
 / hon¹ / “ขน”
 / kop⁶ / “กบ”
- 16) / o: / เสียงสระหลัง ล้วนกลาง ปากห่อ เสียงยาว
 ตัวอย่าง / ho:¹ / “อ้อม”
 / tau² lo:⁴ / “เตาถ่าน”
 / diou⁵ ko:⁴ / “นิ้วโป้ง”
- 17) / ɔ / เสียงสระหลัง ล้วนลดต่ำ ปากห่อ เสียงสั้น
 ตัวอย่าง / so:³ / “ศอก”
 / ma² ɔw⁵ / “เงาะ”
 / do:³ / “ดอกไม้”

- 18) / ɔː / เสียงสระหลัง ล้วนลดต่ำ ปากห่อ เสียงยาว
 ตัวอย่าง / moː¹ / “หมอ”
 / hoːm¹ hoː⁵ / “สระแทน”
 / ʰɔːŋ⁵ / “ห้อง”

1.2.2 สระประสมสองส่วน

ในภาษาพวนมีสระประสมสองส่วนทั้งหมด 13 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระประสมเสียงสั้น 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /iu ai au/ และสระประสมเสียงยาว 10 หน่วยเสียง ได้แก่ /i:ə ɸ:ə u:ə e:u e:u a:i a:u ɣ:i o:i ɔ:i/ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. สระประสมเสียงสั้น

- 1) /ai / ตัวอย่าง / mai⁵ / “ไม้”
 / kam² lai⁵ / “กำไล”
 / sai⁵ / “ไซ”
 2) /iu / ตัวอย่าง / hiu¹ / “หิว”
 / k^hiu⁴ / “คิ้ว”
 3) /au / ตัวอย่าง / k^hau⁵ / “ข้าว”
 / sau⁵ / “ผัก”
 / p^hak³ nau⁴ / “ชะอม”

ข. สระประสมเสียงยาว

- 1) /i:ə / ตัวอย่าง / mi:ə² / “เมีย”
 / si:ə¹ / “เสีย”
 / hi:əŋ¹ / “เขียง”
 2) /ɸ:ə / ตัวอย่าง / lu:ə⁴ / “เลือด”
 / su:ə³ / “ที่นอน, ฟูก”
 / ma² k^hu:ə¹ kop⁴ / “มะเขือเปาะ”
 3) /u:ə / ตัวอย่าง / hu:ə¹ / “หิว”
 / ŋu:ə² / “วัว”
 / su:əm⁵ / “ห้องนอน”

4) /ɤ:i/	ตัวอย่าง	/ʔɤ:i ⁵ /	“พี่สาว”
		/lɤ:i ² /	“เลย” (จังหวัด)
		/ŋɤ:i ² /	“เงย”
5) /a:i/	ตัวอย่าง	/k ^h wa:i ² /	“ควาย”
		/lai ² /	“ลาย”
		/ka ² ta:i ² /	“กระต่าย”
6) /o:i/	ตัวอย่าง	/ma ² ʔo:i ² /	“ฝรั่ง” (ผลไม้)
		/bo:i ² /	“ลอย”
7) /o:i/	ตัวอย่าง	/fo:i ¹ /	“เกสร”
		/so:i ⁵ /	“สร้อย”
		/ho:i ¹ /	“หอย”
8) /e:u/	ตัวอย่าง	/he:u ¹ /	“เหว”
		/le:u ² /	“ดำ”
9) /e:u/	ตัวอย่าง	/me:u ² /	“แมว”
		/he:u ⁵ /	“ฟัน”
		/nok ⁵ ke:u ⁴ /	“นกแก้ว”
10) /a:u/	ตัวอย่าง	/da:u ² /	“ดาว”
		/na:u ¹ /	“หนาว”
		/la:u ² /	“ลาว”

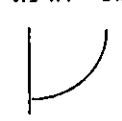
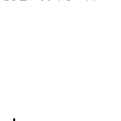
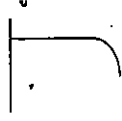

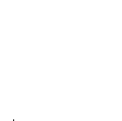
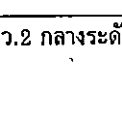
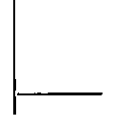
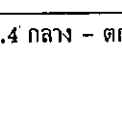
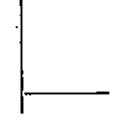
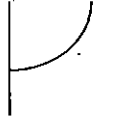

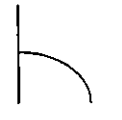

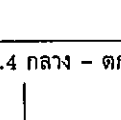
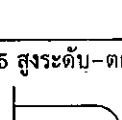
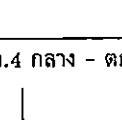
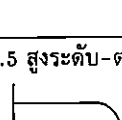
1.2.3 สระประสมสามส่วน

จากการศึกษาพบว่า ภาษาพวนมีหน่วยเสียงสระประสมสามส่วน 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ieu ɯoi uoi/ ดังจะสามารถแสดงตัวอย่างได้ ดังต่อไปนี้

1) /ieu/	ตัวอย่าง	/diou ⁵ /	“นิ้ว”
		/k ^h ieou ⁵ /	“เคี้ยว”
2) /ɯoi/	ตัวอย่าง	/lu ⁴ k ^h ɯoi ¹ /	“ลูกเขย”
		/lɯoi ⁴ /	“เสียด”
3) /uoi/	ตัวอย่าง	/luoi ² /	“รวย”
		/nuoi ³ /	“หน่วย” (ลักษณะนาม)

1.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ ภาษาพวนมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง และมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์แบบ A1-234 และ C1-23-4 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงระบบวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ และลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาพวนที่บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 ต่ำ - ขึ้น 	ว.3 ต่ำระดับ 	ว.5 สูงระดับ - ตก 	ว.3 ต่ำระดับ 	ว.6 กลาง - ขึ้น
2	ว.2 กลางระดับ 		ว.4 กลาง - ตก 		
3					
4		ว.4 กลาง - ตก 	ว.5 สูงระดับ-ตก 	ว.4 กลาง - ตก 	ว.5 สูงระดับ-ตก

ว.1 ต่ำ - ขึ้น : 1 - 5 (low rising tone)

ตัวอย่าง / hu:¹ / “หู”
/ k^ha:¹ / “ชา”
/ hua¹ / “หัว”

ว.2 กลางระดับ : 2 - 2 (mid level tone)

ตัวอย่าง / pi:² / “ปี”
/ ta:² / “ตา”
/ kin² / “กิน”

ว.3 ต่ำระดับ : 3 - 3 (low level tone)

ตัวอย่าง / k^hai³ / “ไข”
/ ?im³ / “อิม”
/ kai³ / “ไก่อ”

ว.4 กลาง - ตก : 2 - 3 (mid falling tone)

ตัวอย่าง	/ p ^h i: ⁴ /	“พี่”
	/ pɔ: ⁴ /	“พ่อ”
	/ me: ⁴ /	“แม่”

ว.5 สูงระดับ - ตก : 4 - 2 (high level falling tone)

ตัวอย่าง	/ k ^h au ⁵ /	“ข้าว”
	/ su: ⁵ a /	“เสือ”
	/ mai ⁵ /	“ไม้”

ว.6 กลาง - ขึ้น : 2 - 4 (mid rising tone)

ตัวอย่าง	/ p ^h ak ⁶ /	“ผัก”
	/ kop ⁶ /	“กบ”
	/ dip ⁶ /	“ดิบ”

2. ระบบคำภาษาพวน

จากการศึกษาระบบคำในภาษาพวน ตามแนวคิดของ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2534) ซึ่งทำการจำแนกหมวดคำ โดยอาศัยตำแหน่งของคำใน “กรอบประโยค” เป็นเครื่องมือทดสอบ สามารถจำแนกหมวดคำในภาษาพวนได้ทั้งหมด 24 หมวดคำ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 หมวดคำนามและคำกริยาชนิดต่างๆ มี 5 หมวด ได้แก่ หมวดคำนาม หมวดคำกริยา อกรรม หมวดคำกริยาสกรรม หมวดคำกริยาทวิกรรม และหมวดกริยาอกรรมย่อย
- กลุ่มที่ 2 หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา มี 7 หมวด ได้แก่ หมวดคำปฏิเสธ หมวดคำช่วยหน้ากริยา หมวดคำช่วยหลังกริยา หมวดคำหน้ากริยา หมวดคำหลังกริยา หมวดคำลงท้าย และ หมวดคำกริยาวิเศษณ์
- กลุ่มที่ 3 หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำนามมี 8 หมวด ได้แก่ หมวดคำสรรพนาม หมวดคำลักษณนาม หมวดคำจำนวนนับ หมวดคำลำดับที่ หมวดคำหน้าจำนวน หมวดคำหลังจำนวน หมวดคำบอกกำหนด และ หมวดคำคุณศัพท์
- กลุ่มที่ 4 หมวดคำอื่น ๆ มี 4 หมวด ได้แก่ หมวดคำพิเศษ หมวดคำบอกเวลา หมวดคำบุพบท และ หมวดคำเชื่อม

2.1 หมวดคำนามและคำกริยาชนิดต่างๆ ได้แก่

2.1.1 หมวดคำนาม

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ :	ก. ×	✓	แล้ว
	ข. ×	กำลัง	✓

คำนาม คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง X ของกรอบประโยคทั้งสองนี้ได้และประโยคนั้นต้องเป็นประโยคเริ่มด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง	/ fon ¹ tok ⁶ le:n ⁵ /	“ฝนตกแล้ว”
	ฝน ตก แล้ว	
	/ ?r:i ⁵ ka ² laŋ ² no:n ² /	“พี่กำลังนอน”
	พี่ กำลัง นอน	

2.1.2 หมวดคำกริยากรรม (ใช้กรอบประโยคชุดเดียวกับหมวดคำนาม)

คำกริยากรรม คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง ✓ ของกรอบประโยคทั้งสองข้างต้นได้ โดยจะเห็นได้ว่า คำว่า / tok⁶ / “ตก”, / no:n² / “นอน” จัดเป็นคำกริยากรรมในภาษาพวน

2.1.3 หมวดคำกริยากรรม

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ :	ก. นาม ..... นาม แล้ว
	ข. นาม กำลัง ..... นาม

คำกริยากรรม คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคข้างต้นได้ และประโยคนั้นจะต้องเป็นประโยคเริ่มด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง	/ p ^h o: ⁴ kin ² k ^h au ⁵ le:n ⁵ /	“พ่อกินข้าวแล้ว”
	พ่อ กิน ข้าว แล้ว	
	/ kai ³ ka ² laŋ ² sap ⁵ no:n ⁴ /	“ไก่อากำลังจิกหนอน”
	ไก่ กำลัง จิก หนอน	

2.1.4 หมวดคำกริยาทวิกรรม

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ :	ก. นาม ..... นาม นาม แล้ว
	ข. นาม กำลัง ..... นาม นาม

คำกริยาทวิกรรม คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคข้างต้นได้ และประโยคนั้นจะต้องเป็นประโยคเริ่มด้วย ดังตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่าง	/ me: ⁴ hɜ: ⁵ k ^h au ⁵ ma: ¹ le:n ⁵ /	“แม่ให้ข้าวหมาแล้ว”
	แม่ ให้ ข้าว หมา แล้ว	
	/ me: ⁴ ka ² laŋ ² po:n ⁴ k ^h au ⁵ lu? ⁴ /	“แม่กำลังป้อนข้าวลูก”
	แม่ กำลัง ป้อน ข้าว ลูก	

2.1.5 หมวดคำกริยากรรมย่อ

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ :   นาม ..... กว่า นาม แล้ว

คำกริยากรรมย่อ คือ คำกริยากรรมที่หัวหน้าที่เหมือนกับคำขยายนามหรือคำคุณศัพท์ ซึ่งจะแตกต่างไปจากคำกริยากรรมทั่วไป คำกริยากรรมใดที่สามารถปรากฏในตำแหน่งที่ว่างในกรอบประโยคข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำกริยากรรมย่อ

ตัวอย่าง / ko:² ma² p^huk⁵ tam³ kon³ ko:² sak³ /   “ต้นส้มโอโตเร็วกว่าต้นสัก”
 กอ   ส้มโอ   ต่ำ   กว่า   กอ   สัก

2.2 หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา ได้แก่

2.2.1 หมวดคำปฏิเสธ

คำปฏิเสธที่ใช้กันในภาษาพวนคือ / bo:³ / “ไม่” โดยจะปรากฏที่ตำแหน่งหน้าคำกริยา

ตัวอย่าง / hau² bo:³ ?it⁶ /   “ฉันไม่เห็นเลย”
 ฉัน   ไม่   เห็นเลย

2.2.2 หมวดคำช่วยหน้ากริยา

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ	ก. ✗ กำลัง ✓
	ข. นาม กำลัง ..... นาม
	ค. นาม กำลัง ..... นาม นาม

คำช่วยหน้ากริยา คือ คำที่สามารถปรากฏแทนที่คำว่า “กำลัง” ในกรอบประโยคข้างต้น รวมทั้งคำว่า “กำลัง” ด้วย จากการศึกษาพบว่าคำช่วยหน้ากริยาในภาษาพวนแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

ก. สามารถปรากฏหน้าคำว่า / bo:³ / “ไม่” พบทั้งหมด 5 คำ ได้แก่

- / ka² laŋ² / “กำลัง”
 ตัวอย่าง / hau² ka² laŋ² tam² hu?³ /   “ฉันกำลังทอผ้า”
 ฉัน   กำลัง   ทอผ้า
- / k^hoŋ² / “คง”
 ตัวอย่าง / p^han⁴ k^hoŋ² ma² mwe:⁵ hwe:¹ /   “เขาคงมามะริน”
 เขา   คง   มา   มะริน

- /jaŋ²/ “ยัง”

ตัวอย่าง / p^hɯŋ⁴ jaŋ² ʔet⁶ wio⁴ ju:³ / “เขายังทำงานอยู่”
เขา ยัง ทำงาน อยู่

- /tɕi?³/ “จะ”

ตัวอย่าง / hau² tɕi³ pai² ba:n⁴ ŋa:n² / “ฉันจะไปบ้านงาน”
ฉัน จะ ไป บ้านงาน

- /tɕi³ dai⁴/ “จะได้”

ตัวอย่าง / sau⁵ ko:n³ bai³ ni:⁴ tɕi³ dai⁴ mi:² he:ŋ² /
พัก ก่อน บ่าย นี้ จะได้ มี แรง
“พักก่อน บ่ายนี้จะได้มีแรง”

ข. สามารถปรากฏหลังคำว่า /bo:³/ “ไม่” พบทั้งหมด 3 คำ ได้แก่

- /dai⁴/ “ได้”

ตัวอย่าง / men⁴ pɯ:¹ dai⁴ pai² nam² to:² / “ใครได้ไปกับเธอ”
ใคร ได้ ไป กับ เธอ

- /k^hɯ:²/ “เคย”

ตัวอย่าง / p^hɯŋ⁴ k^hɯ:² ju:³ waŋ² ko:³ / “เขาเคยอยู่กรุงเทพ”
เขา เคย อยู่ กรุงเทพ

- /ja?³/ “อยาก”

ตัวอย่าง / p^hɯŋ⁴ ja?³ pai² ʔiəu⁴ nam² to:² / “เขาอยากไปเที่ยวกับเธอ”
เขา อยาก ไป เที่ยว กับ เธอ

ค. สามารถปรากฏหน้าหรือหลังคำว่า /bo:³/ “ไม่” ก็ได้ พบเพียง 1 คำ คือ

- /toŋ⁴/ “ต้อง”

ตัวอย่าง / mu:⁵ ni:⁵ bo:³ toŋ⁴ ʔet⁶ tuŋ² ʔe:⁵ / “วันนี้ไม่ต้องทำธงแล้ว”
วันนี้ ไม่ ต้อง ทำ ธง แล้ว

/ p^hu:⁴ ko:⁵ tɕau⁵ toŋ⁴ bo:³ du:³ bo:³ be:n² /
เด็ก เจ้า ต้อง ไม่ คือ ไม่ ชน
“เด็กเจ้าต้องไม่คือไม่ชน”

2.2.3 หมวดคำช่วยหลังกริยา

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ	:	ก. ✗	✓	แล้ว
		ข. นาม	นาม	แล้ว
		ค. นาม	นาม	นาม แล้ว

คำช่วยหลังกริยาคือคำที่สามารถปรากฏแทนที่คำว่า “แล้ว” ในกรอบประโยคข้างต้นได้รวมทั้งคำว่า “แล้ว” ด้วย พบคำช่วยหลังกริยาในภาษาพวน 2 คำ คือ /ju:²/ “อยู่” /leu⁵/ “แล้ว”

ตัวอย่าง /ʔa:⁴ ʔet⁶ wio⁴ ju:²/ “พี่ทำงานอยู่”
 พี่ ทำงาน อยู่
 /fon¹ tok⁶ leu⁵/ “ฝนตกแล้ว”
 ฝน ตก แล้ว

2.2.4 หมวดคำหน้ากริยา

คือ คำที่ปรากฏหน้ากริยาโดยที่ไม่สามารถปรากฏตามลำพังโดยที่ไม่มีคำกริยาอยู่ด้วย พบคำหน้ากริยาในภาษาพวน 2 คำ ได้แก่ /pai²/ “ไป” /ma:²/ “มา”

ตัวอย่าง /pʰɲ⁴ pai² buə³ ju:² wat⁵ ku:m⁵/ “เขาไปบวชอยู่วัดโน้น”
 เขา ไป บวช อยู่ วัด โน้น
 /te:³ wa:m² pʰɲ⁴ ma:² so:mi² hau²/ “เมื่อวานเขามาช่วยฉัน”
 เมื่อวาน เขา มา ช่วย ฉัน

2.2.5 หมวดคำหลังกริยา

คือ คำที่ปรากฏหลังกริยาโดยที่ไม่สามารถปรากฏตามลำพังโดยที่ไม่มีคำกริยาอยู่ด้วย พบคำหลังกริยาในภาษาพวน 6 คำ ได้แก่ /pai²/ “ไป” /ma:²/ “มา” /kʰu:m⁴/ “ขึ้น” /loŋ²/ “ลง” /ʔau²/ “เอา” /du:²/ “ดู”

ตัวอย่าง /lom² pai² ʔet⁶ pai² ko:⁴ dai⁴/ “ดู ไป ทำ ไป ก็ ได้”
 ดู ไป ทำ ไป ก็ ได้
 “ดูไปทำไปก็ได้” (บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน)
 /kʰau⁴ ma:² kwɔŋ² ban⁴ ko:m³/ “เข้ามาในบ้านก่อน”
 เข้า มา ใน บ้าน ก่อน
 “เข้ามาในบ้านก่อน” (บอกทิศทาง)
 /dieu¹ man² tɕʰi³ kat⁶ ʔau²/ “เดี๋ยวมันจะกัดเอา”
 เดี๋ยว มัน จะ กัด เอา
 “เดี๋ยวมันจะกัดเอา”

2.2.6 หมวดคำลงท้าย

คือคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค หรืออาจปรากฏในตำแหน่งท้ายของส่วนประโยค พบทั้งสิ้น 4 คำ ซึ่งแต่ละคำจะมีความหมายทางอารมณ์และทัศนคติ บอกจุดประสงค์ของผู้พูด ได้แก่

ก. /nɔː⁵/ และ /nɔː²/ ใช้ในประโยคบอกเล่า

ตัวอย่าง /mɯː⁴ nɑː⁵ mɑː² mɔː³ nɔː⁵ /
 ฟรุ้งนี้ มา ใหม่ นะ

“ฟรุ้งนี้มาใหม่นะ”

ข. /deː²/ ใช้ในประโยคขอร้อง

ตัวอย่าง /hɔː⁵ hau² pai² nam² deː² /
 ให้ ฉันทน์ ไป ด้วย นะ

“ให้ฉันทน์ไปด้วยนะ”

ค. /meɪ³/ ใช้ในประโยคคำสั่ง

ตัวอย่าง /naŋ⁴ meɪ³ /
 นั่ง ลี

“นั่งลี”

ง. /boː²/ ใช้ในประโยคคำถาม

ตัวอย่าง /tɕʰau⁵ ʔit⁶ boː² /
 เธอ เหนื่อย ไหม

“เธอเหนื่อยไหม”

2.2.7 หมวดคำกริยาวิเศษณ์

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ : นาม กริยากรรม .....

คำกริยาวิเศษณ์ คือคำที่สามารถปรากฏที่ตำแหน่งว่างของกรอบประโยคข้างต้นนี้ได้ และจะต้องไม่ใช่คำกริยา ไม่ใช่คำช่วยหลังกริยา และไม่ใช่คำลงท้าย

ตัวอย่าง /hau² kin² si³ toːi² /
 ฉันทน์ กิน น้อย

“ฉันทน์กินน้อย”

2.3 หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำถาม ได้แก่

2.3.1 หมวดคำสรรพนาม

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ : ก. × ✓ แล้ว
 ข. × กำลัง ✓

คำสรรพนาม คือคำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำถามคือ ในตำแหน่ง × ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ พบว่าคำสรรพนามในภาษาพวนจะแบ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 เช่นเดียวกับในภาษาไทย และยังมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดคือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ที่ใช้ในการ

สนทนาระหว่างบุคคล จะมีอยู่เพียง 3 คู่เท่านั้น ซึ่งการเลือกใช้คำสรรพนามในแต่ละคู่ ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ชาวพวนคำนึงถึงคือ “อายุ” ดังจะแสดงตัวอย่างของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ดังนี้

ก. เมื่อคู่สนทนามีอายุใกล้เคียงกัน และมีความสนิทสนมกันพอสมควร มักใช้ในหมู่เพื่อน จะใช้คำสรรพนาม คือ บุรุษที่ 1 /kan²/ บุรุษที่ 2 /to:²/

ตัวอย่าง /kan² tci³ pai² ba:n⁴ ŋan² to:² tci³ pai² nam² bo:²/

ฉัน จะ ไป บ้านงาน เธอ จะ ไป ด้วย ไหม

“ฉันจะไปบ้านงาน เธอจะไปด้วยไหม”

ข. เมื่อคู่สนทนามีอายุห่างกันพอสมควร ไม่สนิทสนมกันมากนัก คู่สนทนาที่เป็นสามี-ภรรยา กัน และคู่สนทนาที่เป็นพระ - มาราวส บุรุษที่ 1 /tcau⁵/ บุรุษที่ 2 /k^ho:i⁵/

ตัวอย่าง /tcau⁵ tcap³ bⁿoŋ³ hɔ:⁵ k^ho:i⁵ de:²/

เธอ หีบ ซ้อน ให้ ฉัน หน่อย

“เธอหีบซ้อนให้ฉันหน่อย”

ค. เมื่อคู่สนทนามีอายุห่างกันมาก เป็นผู้อาวุโส - ผู้น้อย เป็นคำสรรพนามที่สุภาพที่สุด บุรุษที่ 1 /hau²/ บุรุษที่ 2 /tcau⁵/

ตัวอย่าง /me:⁴ pai² hau² tci³ pai² ta² lai:³ tcau⁵ tci³ ɯau² ma:³ bo:²/

ยาย ฉัน จะ ไป ตลาด ยาย จะ เอา มาก ไหม

“ยาย ฉันจะไปตลาด ยายจะเอาหมากไหม”

ส่วนคำสรรพนามบุรุษที่ 3 มีใช้เพียง 1 คำ คือ /p^hɔ:n⁴/ “เขา” เท่านั้น

ตัวอย่าง /p^hɔ:n⁴ tam² hu:³ ju:² ta² laŋ⁴ / “เขาทอดผ้าอยู่ข้างล่าง”

เขา ทอดผ้า อยู่ ข้างล่าง

นอกจากนี้ในภาษาพวนยังมีคำที่จัดให้เป็นคำสรรพนามได้อีก เนื่องจากสามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคข้างต้นได้ในตำแหน่งเดียวกับคำนามคือ ตำแหน่ง X ได้แก่ /p^hɔ:¹/, /men⁴ p^hɔ:¹/ “ใคร” และ /haŋ¹/, /p^hi:² ɯɔ:¹/ “อะไร” แต่ละรูปจะมีเงื่อนไขการใช้ที่แตกต่างกันดังนี้

- คำที่มีความหมายว่า “ใคร” มีเงื่อนไขทางวากยสัมพันธ์คือเมื่อปรากฏในตำแหน่งหน้าคำกริยา คือทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค จะใช้คำว่า /men⁴ p^hɔ:¹/ แต่เมื่อปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยาหรือทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค จะใช้คำว่า /p^hɔ:¹/

ตัวอย่าง /men⁴ p^hɔ:¹ ma:² ha:¹ / “ใครมาหา”

ใคร มา หา

/ma:² ha:¹ p^hɔ:¹ / “มาหาใคร”

มา หา ใคร

- คำที่มีความหมายว่า “อะไร” มีเงื่อนไขทางความหมาย คือเมื่อจะถามถึงสิ่งที่ไม่เฉพาะเจาะจง จะใช้คำว่า /haŋ¹/ แต่ถ้าถามถึงสิ่งเฉพาะเจาะจง จะใช้คำว่า /p^hi²ɰa:¹/

ตัวอย่าง /to:² tɕi:³ pai:² su:⁵ haŋ¹/ “เธอจะไปซื้ออะไร”
 เธอ จะ ไป ซื้อ อะไร
 /to:² su:⁵ p^hi²ɰa:¹ ma:²/ “เธอซื้ออะไรมา”
 เธอ ซื้อ อะไร มา

2.3.2 หมวดคำลักษณนาม

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ : นาม (ช่วยหน้ากริยา) กริยากรรม นาม สอง .....

คือคำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคข้างต้นนี้ได้

ตัวอย่าง /tu:⁵ so:² nuoi:³/ “นม 2 เต้า”
 นม สอง เต้า (ลักษณนาม)

2.3.3 หมวดคำจำนวนนับ

คือ คำที่ใช้แทนที่คำว่า “สอง” ในกรอบประโยคของคำลักษณนามข้างต้นได้ ซึ่งในภาษาพวนมีคำจำนวนนับ 2 ประเภท คือ ประเภทที่เป็นตัวเลขและประเภทที่ไม่เป็นตัวเลข ตัวอย่างประเภทที่เป็นตัวเลขได้แก่

ตัวอย่าง /nuŋ⁴/ “หนึ่ง” /so:²/ “สอง” /sa:²so:²ŋ¹/ “ยี่สิบสอง”

ประเภทที่ไม่เป็นตัวเลข พบ 4 คำ ได้แก่ /ham³/ “บาง” /su?⁵/ “ทุก” /lai:¹/ “หลาย” และ /tɕak⁵/ “กี่”

ตัวอย่าง /hau² ?et⁶ ?eŋ² su?⁵ p^huŋ¹/ “ฉันทำเองทุกฝืน”
 ฉัน ทำ เอง ทุก ฝืน

2.3.4 หมวดคำลำดับที่

คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งหลังคำลักษณนามได้

ตัวอย่าง /p^hu:⁴niŋ⁵ k^hon² t^hi:² laŋ¹ pa?³/ “ผู้หญิงคนสุดท้ายพูด”
 ผู้หญิง คน ที่ หลัง พูด

2.3.5 หมวดคำหน้าจำนวน

คือ คำที่ปรากฏข้างหน้าคำจำนวนนับ คือระหว่างคำนามกับคำจำนวนนับได้ พบในภาษาพวน 4 คำ ได้แก่ /ɰi:³/ “อีก” /sak³/ “สัก” /taŋ⁴/ “ตั้ง” และ /kwap³/ “เกือบ”

ตัวอย่าง /tɕap³ sa:⁵ hɰ:⁵ hau² sak³ so:²niŋ⁵ de:²/
 หยิบ ตะกร้า ให้ ฉัน สัก สอง ใบ สิ
 “หยิบตะกร้าให้ฉันสัก 2 ใบสิ”

2.3.6 หมวดคำหลังจำนวน

คือคำที่ปรากฏข้างหลังคำลักษณะนามที่อยู่ข้างหลังจำนวนนับได้ พบ 3 คำ คือ / kwa:³/ “กว่า”, / kwa:³kwa:³/ “กว่า ๆ” และ / p^hw:²di:²/ “พอดี”

ตัวอย่าง / sin⁵ p^hu:n¹ ni:⁵ ɲa:n² so:ŋ¹ la:¹ kwa:³/ “ชิ้นผืนนี้ยาว 2 หลากว่า”
 ชิ้น ผืน นี้ ยาว สอง หลาก ว่า

2.3.7 หมวดคำบอกกำหนด

กรอบประโยคที่ใช้ทดสอบ : นาม จำนวนนับ ลักษณะนาม ..... กริยากรรม

คำบอกกำหนด คือคำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคนี้ได้ พบคำบอกกำหนดในภาษาพวน 3 คำ ได้แก่ / ki:⁵/ “นี่ นี่” / han⁵/ “นั่น นั่น” และ / ku:n⁵/ “โน้น โน้น” ซึ่งใช้ใน 2 ความหมายคือ ใช้ในความหมายเน้นสถานที่อยู่ของคำนามที่มาข้างหน้าว่าใกล้หรือไกลจากที่ที่ผู้พูดอยู่ในขณะที่พูด และอีกความหมายคือใช้ในความหมายชี้เฉพาะเจาะจงคำนามนั้น

- ความหมายเน้นสถานที่

ตัวอย่าง / p^hɛ:n⁴ pai² buət³ ju:³ wat⁵ ku:n⁵/ “เขาไปบวชอยู่วัดโน้น”
 เขา ไป บวช อยู่ วัด โน้น

- ความหมายชี้เฉพาะเจาะจง

ตัวอย่าง / p^hɛ:⁴ ɲiŋ⁵ p^hɛ:⁴ han⁵ pen² bai?⁴/ “ผู้หญิงคนนั้นเป็นใบ้”
 ผู้หญิง คน นั้น เป็น ใบ้

2.3.8 หมวดคำคุณศัพท์

คือ คำที่ตามหลังคำนามซึ่งไม่ใช่คำลำดับที่และไม่ใช่คำบอกกำหนดดังที่กล่าวมา และเป็นคำที่ทำหน้าที่ร่วมกับคำนาม

ตัวอย่าง / su:⁴ k^ha:t³ man² bo:³ ɲa:m²/ “เลื้อยขาดมันไม่สวย”
 เลื้อย ขาด มัน ไม่ สวย

2.4 หมวดคำอื่น ๆ ได้แก่

2.4.1 หมวดคำพิเศษ

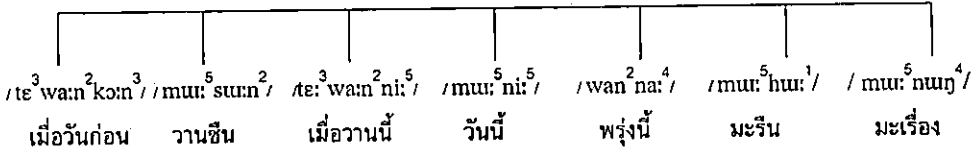
หมวดคำพิเศษปรากฏไม่มากในภาษา จากการศึกษ พบคำพิเศษเพียง 1 คำ และพบเพียง 1 แห่งปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค คือ /suan³ lai:¹ k^hon²/ “ส่วนใหญ่”

ตัวอย่าง /suan³ lai:¹ k^hon² tci:³ pai:² kan²/ “ส่วนใหญ่จะไปกัน”
 ส่วน หลาย คน จะ ไป กัน

2.4.2 หมวดคำบอกเวลา

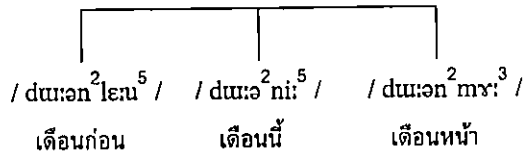
คำบอกเวลาเป็นคำที่มีความหมายชัดเจน คือบ่งบอกเวลา อาจปรากฏที่ตำแหน่งต้นหรือท้ายประโยคก็ได้ พบว่าระบบเวลาในภาษาพวนมีดังนี้

ก. ระบบการเรียงลำดับวัน

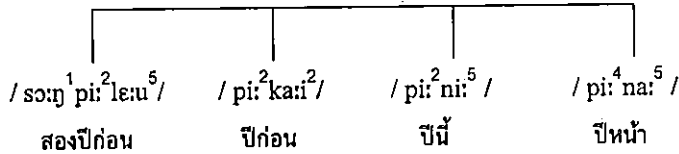
ตัวอย่าง /p^hɲ⁴ tɕi³ kap³ waŋ²koŋ³ mu:⁵hwa:¹/ “เขาจะกลับกรุงเทพมะรืน”
 เขา จะ กลับ กรุงเทพ มะรืน

ข. ระบบการเรียงลำดับเดือน

ตัวอย่าง /p^hɲ⁴ tɕi³ pai² waŋ²koŋ³ du:en²ma:³/ “เขาจะไปกรุงเทพเดือนหน้า”
 เขา จะ ไป กรุงเทพ เดือนหน้า

ค. ระบบการเรียงลำดับปี

ตัวอย่าง /p^hɲ⁴ p^hɲ⁴ pai² mu:⁴ pi:²kai:² ni:⁵/ “เขาเพิ่งไปเมื่อปีก่อนนี้”
 เขา เพิ่ง ไป เมื่อ ปีก่อน นี้

2.4.3 หมวดคำบุพบท

กรอบประโยคทดสอบที่ใช้ : นาม (ช่วยหน้ากริยา) กริยากรรม ..... นาม

คำบุพบท คือคำที่ปรากฏข้างหน้าคำนามหรืออยู่ระหว่างคำกริยากับคำนามก็ได้

ตัวอย่าง /sa:⁵ ma:³ ju:³ tɕa:² ka:³ʔi:⁴/ “ตะกร้าหมากอยู่ใต้เก้าอี้”
 ตะกร้า หมาก อยู่ ใต้ เก้าอี้

2.4.4 หมวดคำเชื่อม

คือคำที่ปรากฏระหว่างคำนาม 2 คำ หรือคำกริยา 2 คำ และทำหน้าที่เชื่อมคำทั้งสอง

ตัวอย่าง / su:w⁴ ni:⁵ men⁴ k^hɔ:¹ kan² /

“เสื้อนี้ของฉัน”

เสื้อ นี้ ของ ฉัน

/ tɕau⁵ ja?³ kin² tɕeu³ tam² lu:¹ tɕeu³ la:p⁴ /

“เธออยากกินแจ่วตำหรือแจ่วลาบ”

เธอ อยาก กิน แจ่วตำ หรือ แจ่วลาบ

3. ลักษณะประโยคในภาษาไทยพวน

ภาษาไทยพวนเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไทที่มีโครงสร้างประโยคโดยทั่วไปเป็นแบบ ประธาน-กริยา-กรรม และมีระบบคำลงท้ายเพื่อแสดงความรู้สึก อารมณ์และเจตนาของผู้พูดโดยปรากฏในประโยคแสดงเจตนาบางรูปแบบ เช่น ประโยคคำสั่ง ประโยคขอร้อง และประโยคชักชวน โดยมีคำลงท้ายที่แตกต่างกัน เช่น / de:² / เป็นคำลงท้ายในประโยคคำสั่ง หรือ / mɔ:⁵ / เป็นคำลงท้ายในประโยคชักชวน คำลงท้ายเหล่านี้ให้ความหมายแสดงระดับการบังคับที่แตกต่างกัน สำหรับการวิเคราะห์ประโยคนั้นคณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ไทยของ นววรรณ พันธุเมธา (2527) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจำแนกประเภทประโยค 2 เกณฑ์ คือจำแนกประเภทตามลักษณะและจำนวนหน่วยต่าง ๆ ในประโยค และจำแนกตามเจตนาของผู้ใช้ประโยคดังนี้

3.1 จำแนกประเภทตามลักษณะและจำนวนหน่วยต่าง ๆ ในประโยค

สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน สำหรับภาษาไทยพวนพบรูปแบบประโยคทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

3.1.1 ประโยคความเดียว คือ ประโยคที่ประกอบด้วยหน่วยกริยา 1 หน่วย หน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. ประธาน - กริยา ผู้ทำ - กริยา

ตัวอย่าง / p^hɔ:n⁴ ho:¹ /

“เขาหัวเราะ”

เขา หัวเราะ

ข. ประธาน - กริยา - กรรมตรง ผู้ทำ - กริยา - ผู้ถูก

ตัวอย่าง / p^hɔ:n⁴ ni:p⁶ p^ha:⁴ /

“เขาเย็บผ้า”

เขา เย็บ ผ้า

ค. ประธาน - กริยา - กรรมรอง ผู้ทำ - กริยา - เวลา

ตัวอย่าง / p^hɔ:n⁴ pai² su:⁵ wan² /

“เขาไปทุกวัน”

เขา ไป ทุกวัน

ง. ประธาน - กริยา - กรรมตรง - กรรมรอง ผู้ทำ - กริยา - ผู้ถูก - จุดหมาย

ตัวอย่าง / kan² tci?³ su:⁵ si:⁵ pai² hr:⁵ me:⁴ /

“ฉันจะซื้อเสื้อไปให้แม่”

ฉัน จะ ซื้อ เสื้อ ไป ให้ แม่

3.1.2 **ประโยคความซ้อน** คือ ประโยคที่มีหน่วยขยายหน่วยนามหรือหน่วยกริยาในประโยค จากการศึกษาพบว่าประโยคความซ้อนอาจมีคำเชื่อม / tʰi:⁴ / “ที่” หรือ / wa:⁴ / “ว่า” นำหน้าหน่วยขยายของหน่วยกริยา หรืออาจไม่มีคำเชื่อมปรากฏก็ได้ ภาษาไทยพบประโยคความซ้อนน้อย ส่วนใหญ่ผู้พูดมักพูดประโยคความเดียว ตัวอย่างประโยคความซ้อนในภาษาไทยพจนมัตินี้

ตัวอย่าง 1 / tɕau⁵ mak⁵ ke:ŋ² ma² fak⁵ tʰi:⁴ hau² ʔet⁶ bo:⁵ /
 เธอ ชอบ แกง พัก ที่ ฉันทน์ ทำ ไหม
 “เธอชอบแกงพักที่ฉันทน์ทำไหม”

ตัวอย่าง 2 / pʰa:⁴ ju:³ teŋ² to:⁵ ʔau² ma:² hr:⁵ de:² /
 ผ้า อยู่ บน โต๊ะ เอา มา ให้ หน่อย
 “ผ้าอยู่บนโต๊ะเอามาให้หน่อย”

ตัวอย่าง 3 / pʰɛŋ⁴ pa:³ wa:⁴ tɕi:³ pai² wat⁵ /
 เขา พูด ว่า จะ ไป วัด
 “เขาพูดว่าจะไปวัด”

ตัวอย่าง 4 / hau² tɕe:ŋ⁴ sɔ:ŋ¹ lu:⁴ pʰu:⁴ sa:i² wa:⁴ ja:³ kin² lau⁴ /
 ฉันทน์ ต้อง สอน ลูกผู้ชาย ว่า อย่า กิน เหล้า
 “ฉันทน์ต้องสอนลูกผู้ชายว่าอย่ากินเหล้า”

ตัวอย่าง 1 เป็นประโยคความซ้อนที่มีหน่วยขยายหน่วยนามและใช้ / tʰi:⁴ / “ที่” นำหน้าหน่วยขยาย อย่างไรก็ตาม ประโยคข้างต้นละคำเชื่อม / tʰi:⁴ / “ที่” ส่วนในตัวอย่าง 2 ปรากฏคำว่า / tʰi:⁴ / “ที่” และในตัวอย่าง 3 และ 4 เป็นประโยคความซ้อนที่มีหน่วยขยายหน่วยกริยา โดยมี / wa:⁴ / “ว่า” นำหน้าหน่วยขยาย

3.1.3 **ประโยคความรวม** คือ ประโยคที่มีหน่วยกริยาดังแต่ 2 หน่วยขึ้นไป มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมและหน่วยเชื่อมหรือไม่ก็ได้ จากการศึกษาพบประโยคความรวมในภาษาพจนมัตินี้ 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. **ประโยคความรวมที่มีหน่วยเชื่อม** คือ ประโยคความเดียวตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปและมีหน่วยเชื่อมอยู่ตรงกลาง เช่น / tɕuŋ² / “จึง” / hr:⁵ / “เลย” / tʰa:⁵ .le:u⁵ / “ถ้า...แล้ว”

ตัวอย่าง / tʰa:⁵ mi:² ʔo:² ka:t³ le:u⁵ tɕi:³ pʰa:² pai² tʰi:⁴ wat⁵ /
 ถ้า มี โอกาส แล้ว จะ พา ไป ที่เยว วัด
 “ถ้ามีโอกาสแล้วจะพาไปที่เยววัด”

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยคความรวมที่มีหน่วยเชื่อม คือ คำเชื่อมบอกเงื่อนไข / tʰa:⁵ ...le:u⁵ / “ถ้า...แล้ว...” เชื่อมระหว่างประโยคความเดียว 2 ประโยค คือ / mi:² ʔo:² ka:t³ / “มี โอกาส” กับ / tɕi:³ pʰa:² pai² tʰi:⁴ wat⁵ / “จะพาไปที่เยววัด”

ข. ประโยคความรวมที่ไม่มีหน่วยเชื่อม คือประโยคที่มีหน่วยกริยาเรียงกัน 2 หน่วยขึ้นไป โดยมีหน่วยนามคั่นอยู่ในระหว่างหรือไม่มีก็ได้

ตัวอย่าง / hau² bo³ mi² ɯŋŋ² hau² dai⁴ sɯŋ³ suw⁵ t^huək³ /

เรา ไม่ มี เงิน เรา ได้ ใส่ เสื้อ ถูก

“เราไม่มีเงินเราได้ใส่เสื้อถูก”

ประโยคข้างต้นมีสองประโยคมาเรียงกัน โดยมีกริยา 2 ตัว คือ / bo³ mi²/ “ไม่มี” และ /sɯŋ³/ “ใส่” ปรากฏในแต่ละประโยคโดยไม่มีคำเชื่อม

3.2 จำแนกประเภทตามเจตนาของผู้ใช้ประโยค

สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทคือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ ในภาษาพวนพบประโยคทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

3.2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคชนิดนี้มีหลายประเภท เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย ประโยคเตือน เป็นต้น

ก. ประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความรับรอง คือ มีเนื้อความรับรองเรื่องและผู้พูดกำลังกล่าวอยู่

ตัวอย่าง 1 / p^hɯŋ⁴ hoŋ⁵ p^heŋ² / “เขาร้องเพลง”

เขา ร้อง เพลง

ตัวอย่าง 2 / kan² sɯŋ³ suw⁵ / “ฉันใส่เสื้อ”

ฉัน ใส่ เสื้อ

ข. ประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความปฏิเสธ คือ มีเนื้อความปฏิเสธเรื่องและผู้พูดกำลังกล่าวอยู่ โดยมีคำปฏิเสธ “ไม่” / bo³ / จะปรากฏหน้ากริยาที่ต้องการบอกความปฏิเสธ เช่น

ตัวอย่าง 1 / kan² bo³ hu⁴ tɕak⁶ p^hɯŋ⁴ / “ฉันไม่รู้จักเขา”

ฉัน ไม่ รู้จัก เขา

ตัวอย่าง 2 / fon¹ bo² tok⁶ / “ฝนไม่ตก”

ฝน ไม่ ตก

ตัวอย่าง 3 / p^hu⁴ noŋ⁵ bo³ pai² loŋ² li:əŋ² / “เด็กไม่ไปโรงเรียน”

เด็ก ไม่ ไป โรงเรียน

ค. ประโยคคาดคะเน มักใช้กับคำบอกมาลา เช่น /k^hoŋ² tɕei³/ “คงจะ” / ha⁵ tɕei³/ “น่าจะ”

ตัวอย่าง 1 / noŋ⁵ k^hoŋ² tɕei³ ma² / “น้องคงจะมา”

น้อง คง จะ มา

ตัวอย่าง 2 / hau² k^hoŋ² tɕei³ pai² ka² t^hin¹ / “ฉันคงจะไปกิน”

ฉัน คง จะ ไป กิน

ตัวอย่าง 3 / p^hɯŋ⁴ ha⁵ tɕei³ kin² / “เขาน่าจะกิน”

เขา น่า จะ กิน

3.2.2 ประโยคถามให้ตอบ ประโยคถามให้ตอบมีหลายชนิด เช่น ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือก ในข้อมูลภาษาพจนานุกรมตัวอย่างประโยคแบบนี้ ดังนี้

ก. ประโยคถามเพื่อความ ใช้ถามเรื่องราวบางประการจากผู้ฟัง มีคำไม้ชี้เฉพาะ ได้แก่ /p^hr:1/ “ใคร” /ka²ɿr:1/ “ที่ไหน” /mɯ:2ɿr:2/ “เมื่อไร” /ʔet⁶haŋ¹/ “ทำไม” /ja:ŋ²ɿr:1/ “อย่างไร” และ /tɕak⁶/ “ก็” อยู่ในตำแหน่งหลังคำ หรือกลุ่มคำที่ถามถึง ส่วนคำว่า “อะไร” ในภาษาพจนมี 2 คำ คือ /haŋ¹/ และ /p^hi:2 ɿr:1/ ซึ่งวางอยู่ในตำแหน่งหลังคำหรือกลุ่มคำที่ถามถึงเช่นกัน

ตัวอย่าง 1	/p ^h r:1 ɿe:n ⁴ /	“ใครริง”
	ใคร ริง	
ตัวอย่าง 2	/ʔet ⁶ p ^h i:2 ɿr:1 /	“ทำอะไร”
	ทำ อะไร	
ตัวอย่าง 3	/bɔŋ ³ haŋ ¹ /	“ดูอะไร”
	ดู อะไร	
ตัวอย่าง 4	/p ^h ɯn ⁴ nɔ:n ² ka ² ɿr:1 /	“เขานอนที่ไหน”
	เขา นอน ที่ไหน	
ตัวอย่าง 5	/kin ² k ^h a:u ⁵ mɯ:2 ɿr:2 /	“กินข้าวเมื่อไหร่”
	กิน ข้าว เมื่อไหร่	
ตัวอย่าง 6	/ho:1 ʔet ⁶ haŋ ¹ /	“หัวเราะทำไม”
	หัวเราะ ทำไม	
ตัวอย่าง 7	/to:2 pai ² waŋ ² ko ³ ja:ŋ ² ɿr:1 /	“เธอไปกรุงเทพฯอย่างไร”
	เธอ ไป กรุงเทพฯ อย่างไร	
ตัวอย่าง 8	/p ^h ɯn ⁴ nɔ:n ² tɕak ⁶ mo:ŋ ² /	“ลูกนอนก็โมง”
	ลูก นอน ก็ โมง	

ข. ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ มีคำบอกการถาม /bo:2/ “ไหม” /me:n²bo:2/ “ใช่ไหม” และ /luw⁵jaŋ²/ “หรือยัง” อยู่ท้ายประโยค

ตัวอย่าง 1	/to:2 ʔit ⁶ bo:2 /	“เธอเหนื่อยไหม”
	เธอ เหนื่อย ไหม	
ตัวอย่าง 2	/ni:4 ton ⁴ ma ² k ^h i:ə ¹ me:n ² bo:2 /	“นี่ต้นมะเขือใช่ไหม”
	นี่ ต้น มะเขือ ใช่ ไหม	
ตัวอย่าง 3	/tɕau ⁵ kin ² k ^h a:u ⁵ luw ⁵ jaŋ ² /	“เธอกินข้าวหรือยัง”
	เธอ กิน ข้าว หรือยัง	

3.2.3 ประโยคบอกให้ทำ มีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง ประโยคอนุญาต ประโยคขอร้อง เป็นต้น ในข้อมูลภาษาพวนพบตัวอย่างประโยคบอกให้ทำ ดังนี้

ก. ประโยคขอร้อง มีคำลงท้ายประโยค คือ / de:² / “หน่อย”

ตัวอย่าง 1 / pɔt³ pa:² tu:² hɔ:⁵ de:² / “เปิดประตูให้หน่อย”

เปิด ประตู ให้ น้อย

ตัวอย่าง 2 / tɕap³ ke:⁴ ma:² hɔ:⁵ de:² / “หยิบแก้วให้หน่อย”

หยิบ แก้ว มา ให้ น้อย

ตัวอย่าง 3 / ?au² si:⁵ ma:² hɔ:⁵ de:² / “เอาเสื่อมาให้หน่อย”

เอา เสื่อ มา ให้ น้อย

ข. ประโยคคำสั่ง มีคำลงท้ายประโยคคือ / me:³ / “ซิ” เช่น

ตัวอย่าง 1 / ɲa:⁴ wai:² wai:² me:³ / “เดินไวไวสิ”

เดิน ไว ไว สิ

ตัวอย่าง 2 / na:⁴ me:³ / “นั่งสิ”

นั่ง สิ

นอกจากนี้บางประโยคมีคำบอกคำสั่ง /ja:³ / “อย่า” นำหน้าประโยค เช่น

ตัวอย่าง 1 / ja:³ hau⁴ pai:² / “อย่าเข้าไป”

อย่า เข้า ไป

ตัวอย่าง 2 / ja:³ hu:⁴ ma:² / “อย่าขึ้นมา”

อย่า ขึ้น มา

ค. ประโยคชักชวน มีคำลงท้าย /nɔ:⁵ / “นะ” เช่น

ตัวอย่าง 1 / ma:² kin² k^han⁵ kan² nɔ:⁵ / “มากินข้าวกันนะ”

มา กิน ข้าว กัน นะ

ตัวอย่าง 2 / mu:⁴ na:⁵ ma:² mɔ:³ nɔ:⁵ / “พຽ່ງนี้มาใหม่ นะ”

พຽ່ງนี้ มา ใหม่ นะ

4. การเชื่อมโยงความในภาษาพวน

ในการศึกษาการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความของภาษาพวน คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาษาระดับข้อความ 4 ประเภทตามแนวคิดของ Longacre (1983) ดังนี้

- 1) ภาษาเรื่องเล่า (Narrative Discourse) ศึกษาเรื่องเล่าจากการเล่าประวัติชีวิตของผู้บอกภาษา และจากนิทานเรื่องอ้ายเชียงเมียง
- 2) ภาษากระบวนการหรือวิธีการ (Procedural Discourse) ศึกษาจากวิธีการทอดผ้า การทำอาหารท้องถิ่น และขั้นตอนการจัดพิธีหมั้นและแต่งงานของชาวพวน

- 3) ภาษาโน้มน้าวหรือสั่งสอน (Hortatory Discourse) ศึกษาจากการสั่งสอนลูกหลานของผู้เฒ่า
- 4) ภาษาอธิบายความ (Expository Discourse) ศึกษาจากคำอธิบายลายผ้าตีนจก พิธีศพของชาวพวน ประเพณีการบวชช่าง และประเพณีบุญกำฟ้า

4.1 การเชื่อมโยงความโดยการอ้างอิง

ในการศึกษาคั้งนี้ คณะผู้วิจัยทำการศึกษากลไกการเชื่อมโยงความโดยการอ้างอิงตามแนวคิดของ Chanawangsa (1986) แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือการอ้างอิงโดยใช้รูปแทนคำนาม การอ้างอิงโดยการชี้เฉพาะ และการอ้างอิงโดยการเปรียบเทียบ โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

4.1.1 การอ้างอิงโดยใช้รูปแทนคำนาม พบการอ้างอิงโดยใช้รูปแทนคำนามทั้งหมด 4 ประเภท คือ

ก. การใช้บุรุษสรรพนาม เป็นการใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 2 และ 3 อ้างอิงบุคคลหรือสิ่งที่กล่าวไปแล้ว

ตัวอย่าง /me⁴ pai⁵ mi:² lu?⁴ su?² t'w:ŋ⁵ ko:⁴ ju:³ waŋ² ko?³ p'hɯŋ⁴

ยาย มี ลูกสุดท้อง ก็ อยู่ กรุงเทพฯ เขา

pai² liən² ju:³ waŋ² ko?³ kap³ ?a:⁴ p'hɯŋ⁴/

ไป เรียน อยู่ กรุงเทพฯ กับ พี่ของเขา

“ยายมีลูกคนสุดท้องก็อยู่กรุงเทพฯ เขาไปเรียนอยู่กรุงเทพฯกับพี่ของเขา”

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เป็นการใช้ /p'hɯŋ⁴/ “เขา” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามเพื่ออ้างอิงถึง

“ลูกคนสุดท้อง”

ข. การใช้คำนามที่ใช้เป็นสรรพนาม เป็นการใช้คำนามเพื่ออ้างอิงสิ่งเดียวกัน ซึ่งผู้พูดใช้คำเหล่านี้เสมือนเป็นคำสรรพนาม

ตัวอย่าง /k'h'a² ni:⁵ nɔ:⁵ su² t'w:ŋ⁵ k'h:w:ŋ¹ p'h'a:⁴ ni:⁵ p'h:w:² tɔp³

ที่นี่ น้องสุดท้อง ของ ป้า นี้ พอ จบ

po:² si:³ ..... nɔ:⁵ ko:⁴ tai:²/

ป.4 น้อง ก็ ตาย

“ที่นี่น้องคนสุดท้องของป้านี้ พอจบ ป.4 .....น้องก็ตาย”

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เป็นการใช้คำว่า /nɔ:⁵/ “น้อง” เพื่ออ้างอิงถึง /nɔ:⁵ su² t'w:ŋ⁵/ “น้องคนสุดท้อง”

ค. การละคำสรรพนาม เป็นสรรพนามที่ไม่ปรากฏรูปในเนื้อความ ใช้โดยทั่วไปในภาษาไทย เมื่อใช้อ้างอิงสิ่งที่กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง /?et⁶ pa:² de?³ ma:² tam² sɯ:³ ke:p³ sɯ:³ ham³ ma:² tam²

ทำ ปลาร้า มา ต้ม ใส่ แกลบ ใส่ ร้า มา ต้ม

sɯ:³ kio:² ?au² Ø₁ ma:² tam² sɯ:³ k'hok⁵ ni:⁵ tɔwŋ² kin² Ø₂ /

ใส่ เกลือ เอา มา ต้ม ใส่ ครก นี้ จึง กิน

“ทำปลาร้ามาต้มใส่แกลบ ใส่ร้า มาต้มใส่เกลือ เอา Ø₁ มาตำใส่ครกนี้...จึงกิน Ø₂”

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า เป็นการอ้างอิงโดยการละกรรมตรงของกริยา “เอา” ซึ่งอ้างอิงถึง /pa:²de?³/ “ปลาร้า” และละกรรมตรงของกริยา “กิน” ซึ่งอ้างอิงถึง /pa:²de?³/ “ปลาร้า” เช่นกัน

ง. การใช้สรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ เป็นการใช้สรรพนามที่มีคำบุพบทแสดงความเป็นเจ้าของหน้าสรรพนามที่แสดงเจ้าของในการอ้างอิง

ตัวอย่าง /mi:² lu⁴ lu⁴ su² tʰoŋ⁵ kw:⁴ ju:³ waŋ² ko?³ pʰr:n⁴ pai² liən²
 มี ลูก ลูกสุดท้อง ก็ อยู่ กรุงเทพฯ เขา ไป เรียน
 ju:³ waŋ² ko?³ kap³ ?ai:⁵ pʰr:n⁴ pai² ju:³ wat⁵ du² sit³
 อยู่ กรุงเทพฯ กับ พี่ของเขา ไป อยู่ วัดตุลิต
 tha:⁴ pʰa² tɕan¹ ?ai:⁵ pʰr:n⁴ kw:⁴ tɕi³ pai² bua³ pen² pʰa?⁵/
 ทำพระจันทร์ พี่ของเขา ก็ จะ ไป บวช เป็น พระ
 “มีลูก ลูกคนสุดท้องก็อยู่กรุงเทพฯ เขาไปเรียนอยู่กรุงเทพฯกับพี่ของเขา...”

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่ามีการใช้คำว่า /?ai:⁵ pʰr:n⁴/ “พี่ของเขา” ซึ่งเป็นการใช้สรรพนามที่แสดงความเป็นเจ้าของในการอ้างอิงถึง “เขา”

4.1.2 การอ้างอิงโดยการชี้เฉพาะ พบการอ้างอิงโดยการชี้เฉพาะโดยใช้คำว่า /ni:⁵/ “นี่”

ตัวอย่าง /pa:⁴ ko:⁴ mi:² pʰi⁴ noŋ⁵ jet⁶ kʰon² ni:⁵ pen² kʰon² tʰi:⁴ si:³/
 ป้า ก็ มี พี่ น้อง เจ็ด คน นี้ เป็น คน ที่ สี่
 “ป้าก็มีพี่น้อง 7 คน นี้เป็นคนี่ 4”

จากตัวอย่างจะเห็นว่า มีการใช้คำว่า /ni:⁵/ “นี่” ในการอ้างอิงแบบชี้เฉพาะถึง /pa:⁴/ “ป้า” ที่อยู่ในตำแหน่งประธานของประโยคแรก

4.1.3 การอ้างอิงโดยการเปรียบเทียบ พบการอ้างอิงแบบเปรียบเทียบโดยใช้คำว่า /kon³/ “กว่า” เพื่อเปรียบเทียบ

ตัวอย่าง /hau⁵ tʰo:² wai⁵ soŋ¹ pʰu:n¹ mi:² si:¹ deŋ² kap³
 ฉัน ทอ ไว้ สอง ผืน มี สี แดง กับ
 si:¹ kʰiəu¹ tɕi:³ pʰu:n¹ si:¹ deŋ² ŋa:m² kon³/
 สีเขียว แต่ ผืน สีแดง สวย กว่า
 “ฉันทอไว้ 2 ผืน มีสีแดงกับสีเขียว แต่ผืนสีแดงสวยกว่า”

/kon³/ “กว่า” เป็นคำแสดงการเปรียบเทียบสิ่ง 2 สิ่ง โดยเป็นการอ้างอิงถึง “ผืนสีเขียว”

4.2 การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ

จากการวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความของภาษาพวน พบการใช้กลไกการเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ 3 ประเภท คือ การซ้ำคำและวลี การซ้ำโครงสร้าง และการซ้ำความหมาย

4.2.1 การซ้ำคำและวลี แบ่งเป็น

ก. การซ้ำทั้งหมด

ตัวอย่าง /k^hu:n⁴ k^hau¹ ma:² ?a² lai² ma:² no:⁵ /
 ขึ้น เขา มา อะไร มา นะ
 k^hu:n⁴ k^hau¹ ma:² so:ŋ² lu:⁴ sa:m¹ lu:⁴ le:n⁵ /
 ขึ้น เขา มา สอง ลูก สาม ลูก แล้ว
 “ขึ้นเขามาอะไรมานะ ขึ้นเขามาสองลูกสามลูกแล้ว”

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าเป็นการซ้ำกริยาลี /k^hu:n⁴ k^hau¹ ma:²/ “ขึ้นเขามา”

ข. การซ้ำบางส่วน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

- การซ้ำคำศัพท์ที่เป็นคำคุณศัพท์ประเภท หมายถึง การซ้ำคำศัพท์ที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์
 คุณศัพท์ประเภทกัน

ตัวอย่าง /to:⁶ sr:³ ka² bo:k³ le:n⁵ pit⁶ .....man² huə¹ di:² tɕi:³ /
 ดุด ใส่ กระบอก แล้ว ปิด มัน ฉลาด จะ
 ?au² to:⁶ ma:² hɜ:⁴ man² dom⁵ /
 เขา ดุด มา ให้ มัน ดม
 “ดุดใส่กระบอกแล้วปิด มันฉลาดจะเอาดุดมาให้มันดม”

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าการซ้ำคำว่า /to:⁶/ “ดุด” ซึ่งเป็นคำกริยากับ /to:⁶/ “ดุด”

ซึ่งเป็นคำนาม

- การซ้ำนามหลักของวลี เป็นการซ้ำเฉพาะคำนามหลักในนามวลีนั้น

ตัวอย่าง /k^ho:¹ tɕau⁵ mi:² ŋie² k^hau⁵ ka:k² le:² k^hau⁵ sa:n¹ /
 ขอ เจ้า มี เจีย ข้าวกาก และ ข้าวสาร
 “ขอเจ้ามีเจียข้าวกากและข้าวสาร”

จากตัวอย่าง เห็นได้ว่าการซ้ำคำนามหลัก /k^hau⁵/ “ข้าว” ใน /k^hau⁵ ka:k² /

“ข้าวกาก” และ /k^hau⁵ sa:n¹ / “ข้าวสาร”

- การซ้ำโดยใช้รูปย่อของคำหรือวลี

ตัวอย่าง / t^ham² dai⁴ lai¹ jaŋ³ keŋ² p^het⁶ p^hak⁶ bun⁴ t^he:² p^ho:²

ท่า ได้ หลาย อย่าง แกงเผ็ดผักนึ่งเทโพ

keŋ² p^het⁶ p^hak⁶ bun⁴ ...le:n⁵ ko² keŋ² t^he:² p^ho:² mu:¹ sam¹ san⁵ sr:³ ./

แกงเผ็ดผักนึ่ง แล้ว ก็ แกงเทโพ หมูสามชั้น ใส่

“ท่าได้หลายอย่างแกงเผ็ดผักนึ่งเทโพ แกงเผ็ดผักนึ่ง แล้วก็แกงเทโพ หมูสามชั้นใส่..”

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการซ้ำคำว่า / keŋ² p^het⁶ p^hak⁶ bun⁴ t^he:² p^ho:² / “แกงเผ็ด

ผักนึ่งเทโพ” โดยใช้รูปย่อคือ / keŋ² p^het⁶ p^hak⁶ bun⁴ / “แกงเผ็ดผักนึ่ง” และ

/ keŋ² t^he:² p^ho:² / “แกงเทโพ”

4.2.2 การซ้ำโครงสร้าง เป็นการซ้ำโครงสร้างเดิมแต่มีเนื้อหาบางส่วนแตกต่างกันไป โดยมีความหมายใหม่เข้ามาเพิ่มเติม

ตัวอย่าง / diou¹ ni⁵ k^hu:⁴ k^ham⁴ tci:³ ma:² kai⁴ lu:¹ jaŋ² t^ham¹ dai:⁵

เดี๋ยวนี้ เนื้อคู่ จะ มา ไกล หรือ ยัง ถาม ได้

diou¹ ni⁵ mi:² k^hu:⁴ hak⁵ lu:¹ jaŋ² t^ham¹ dai:⁵ /

เดี๋ยวนี้ มี คู่รัก หรือ ยัง ถาม ได้

“เดี๋ยวนี้เนื้อคู่จะมาไกลหรือยัง ถามได้ เดี่ยวนี้มีคู่รักหรือยัง ถามได้”

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าเป็นการซ้ำโครงสร้าง / diou¹ ni⁵ ... t^ham¹ dai:⁵ / “เดี๋ยวนี้...ถามได้”

4.2.3 การซ้ำความหมาย เป็นการใช้รูปภาษาต่างกันแต่ให้คงความหมายเพื่อเน้นเนื้อหาเดิมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นหรือย้ำหรือเพื่อเป็นการขยายความเดิมให้ชัดเจนด้วยรูปภาษาอื่น

ตัวอย่าง / be:² mu:² pai² k^ho:¹ hr:⁵ dai⁵ we:n¹ t^ham² ma² loŋ² /

แบ มือ ไป ขอ ให้ ได้ แหวน อ้ามรงค์

“แบมือไปขอให้ได้แหวนอ้ามรงค์”

จากตัวอย่าง จะเห็นว่ามีเป็นซ้ำความหมายของคำว่า / we:n¹ / “แหวน” และ / t^ham² ma² loŋ² / “อ้ามรงค์” ซึ่งแปลว่าแหวนเหมือนกัน

5. ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชาวพวนที่บ้านหาดเสี้ยว

ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้ นอกจากด้านภาษาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ข้อสังเกตเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชาวพวนที่บ้านหาดเสี้ยว หมู่ 2 โดยขอสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. จากการเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าในชุมชนบ้านหาดเสี้ยวนี้มีประชากรเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรเพศชายที่มีอายุอยู่ในวัยทำงาน คือประมาณ 20 – 50 ปี จะพบได้น้อยมาก สาเหตุสำคัญน่าจะมาจากค่านิยมที่ผู้ชายมักจะได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นที่กรุงเทพฯ หรือในจังหวัด และเมื่อเรียนสำเร็จก็มักจะประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่น

นอกจากนี้ ยังพบว่าชาวพวนแท้ๆในชุมชนหาดเสี้ยวจะรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นและมักจะปฏิบัติสัมพันธ์กับชาวพวนด้วยกันเอง เนื่องจากในปัจจุบันเริ่มมีประชากรถิ่นอื่น ๆ เข้ามາดั่งถิ่นฐานและประกอบอาชีพในชุมชนมากขึ้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม หรือรับราชการเท่านั้น ส่วนอาชีพทอผ้ายังคงเป็นอาชีพเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวพวน

2. ชุมชนหาดเสี้ยวเป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในการทอผ้า และผ้าทอหาดเสี้ยวก็เป็นผ้าทอที่มีคุณภาพและมีความสวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำ “ตีนจก” เป็นงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียง เนื่องจากเป็นการทำด้วยมือทั้งผืน จึงมีราคาค่อนข้างสูง ความมีชื่อเสียงของผ้าทอหาดเสี้ยวนี้ ทำให้ในปัจจุบันชุมชนหาดเสี้ยวได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การทอผ้ากลายเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน และมักทอเพื่อจำหน่ายมากกว่าทอไว้ใช้เอง และอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการทำนาน้อยลงด้วย

3. ในด้านความเชื่อและค่านิยมของชาวพวนนั้น พบว่า ชาวพวนให้ความสำคัญกับ “ความอาวุโส” และ “ความดี” เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากระบบคำสรรพนามที่ผู้ใช้ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม การเลือกใช้คำใดนั้น มีหลักเกณฑ์สำคัญคือความแตกต่างด้านอายุของผู้สนทนา หากเลือกใช้คำสรรพนามไม่เหมาะสม ถือว่าเป็นการไม่มีมารยาทและไม่เคารพผู้สนทนา

ในส่วนของ “ความดี” นั้น ชาวพวนจะให้ความสำคัญกับศาสนา มาก เห็นได้จากประการแรก “คนดี” ของชาวพวนมักหมายถึงคนที่ปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนาและเข้าวัดอย่างสม่ำเสมอ ประการที่สองชาวพวนจะมีค่านิยมว่า ผู้ชายชาวพวนนั้นเมื่อถึงกำหนดอายุก็ต้องบวชเรียนทุกคน และประการสุดท้ายชาวพวนจะให้ความสำคัญกับพิธีทำบุญทอดกฐินเป็นอย่างมาก ในช่วงหลังออกพรรษาซึ่งเป็นช่วงของการทอดกฐินนั้น จะเห็นว่าชุมชนพวนจะมีการทอดกฐินในทุกวัดสัปดาห์ และชาวบ้านจะร่วมมือร่วมใจกันไปช่วยงานกฐินอย่างพร้อมเพรียง

4. ในช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนพวนนั้น ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นลักษณะนิสัยที่เป็นจุดเด่นของชาวพวนคือ ความมีน้ำใจ และความสุภาพ ชาวพวนส่วนใหญ่จะให้การต้อนรับผู้มาเยือนอย่างยินดีและเต็มใจ ส่วนในเรื่องของความสุภาพนั้น สังเกตเห็นจากการที่ผู้บอกภาษาชาวพวนทุกคน เมื่อผู้วิจัยต้องการข้อมูลเกี่ยวกับคำที่ไม่สุภาพ เช่น “ตีน” ผู้บอกภาษาจะกล่าวขอโทษก่อน แล้วจึงให้ ข้อมูล หรือเมื่อต้องมีการสัมผัสตัวผู้วิจัย ก็มักจะกล่าวคำขอโทษก่อนเช่นกัน

รายละเอียดเพิ่มเติม

1. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ภาคสนาม (ภ. 705) ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2543 คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 17 - 24 ตุลาคม 2543 ณ บ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย รายนามคณะผู้วิจัยมีดังต่อไปนี้

1) นางสาวรักชนก	เจนวรากุล	2) นางสาวสุจิตรา	จำนงอุดม
3) นางสาววิษยาภรณ์	เชาวน์เกษม	4) นางสาวสิริบุรณ	นวลแก้ว
5) นางสาววิสลิกา	รุมาคม	6) นางสาวชินหทัย	สุริยะโสภภาพันธุ์
7) นางสาวเสาวลักษณ์	แช่ลี	8) นางสาวยิ่งรัก	สุนชาติประเสริฐ

2. คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาหลัก จำนวน 5 คน ดังนี้

1) นายพุด	กำมะหยี่	2) นางดี	ชัดนาก
3) นางหวน	เข้มทอง	4) นางรวน	วัดนวงค์สุโข
5) นางบุญมี	โชติรัตน์		

3. พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2538) ได้เสนอไว้ว่า ในเชิงสัทศาสตร์ ซึ่งต้องพิจารณาสัญลักษณ์ของตำแหน่งลิ้นจากความ เป็นจริง เสียงสระลิ้นกลางในภาษาไทยไม่ได้อยู่ตรงกลางพอดี คือ /a/ เป็นเสียงที่ค่อนข้างไปด้านหลังมากกว่า /i e ε/ ส่วนเสียง /ɯ ɤ/ ก็เป็นเสียงที่ค่อนข้างไปด้านหน้ามากกว่า /u o ɔ/ ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ในเชิง สัทวิทยา ซึ่งเป็นการกำหนดรูปแทนทางเสียงที่เป็นนามธรรม (Abstract Representation) เท่านั้น จึงสามารถจัดให้ เป็นเสียงสระที่ใช้ลิ้นส่วนกลางได้ และยังเป็นการทำให้เกิดความสมมาตรในหน่วยเสียงอีกด้วย

4. คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์สาธิต โสรัจประสพสันติ แห่งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หาดเลี้ยว ที่ให้ความกรุณา เอื้อเฟื้อสถานที่พัก ตลอดจนประสานกับผู้ออกภาษาให้แก่คณะฯ ขอขอบพระคุณอาจารย์วรรณ วัฒนวงศ์สุโข ผู้ติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกให้แก่คณะผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณผู้ออก ภาษาทุกท่านที่ได้สละเวลาและแรงกายแรงใจให้การเก็บข้อมูลของคณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณชาวบ้านในชุมชน บ้านหาดเลี้ยวทุกท่านสำหรับความร่วมมือและความมีน้ำใจที่มีต่อคณะผู้วิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณข้าราชการใน ท้องถิ่นทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัยและศึกษาธิการอำเภอสรีศรีชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

และท้ายที่สุดคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์ ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาท ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาคสนาม ช่วยดูแลพร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขให้งานวิจัยนี้สำเร็จ สมบูรณ์ได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

นาวรรณ พันธุเมธา. 2527. *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. 2533. *สัทศาสตร์และสัทศาสตร์ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โพธิ์ แซ่มลำเจียก. 2537. *ตำนานไทยพวน*. กรุงเทพฯ : สามัคคีสาร.

โพธิ์ แซ่มลำเจียก. 2538. *วัฒนธรรมและประเพณีไทยพวน*. กรุงเทพฯ : หจก. จงเจริญการพิมพ์.

วิจิตรน ภาณุพงศ์. 2534. *โครงสร้างภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Gedney, William J. 1972. "A Checklist for Determining Tones in Tai Dialects." *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*, pp. 432-437. Edited by M. Estellie Smith. The Hague: Mouton.

Halliday, M.A.K. and R. Hasan. 1976. *Cohesion in English*. London: Longman.

Longacre, Robert E. 1983. *The Grammar of Discourse*. New York: Plenum Place.

Wipah Chanawangsa. 1986. "Cohesion in Thai." Ph.D. dissertation, Georgetown University.